

ZAKŁADNICY W GOSTYNIU

24 września 1939 roku komendant wojskowy miasta Gostynia, kapitan de Wyl, wprowadził na podległym sobie obszarze rozporządzenie ustanawiające areszt dla 10 mężczyzn, wymienianych codziennie. Byli oni przetrzymywani przez 24 godziny w charakterze zakładników. Rozporządzenie wprowadzono: „celem utrzymania spokoju i porządku w mieście”. W przypadku zagrożenia żołnierzy lub obywateli niemieckich przebywających w grodzie nad Kanią przez Polaków, zakładnicy mieli być rozstrzelani. Aresztowanymi byli przeważnie gostynianie powracający z ucieczki. Reprezentowali ono prawie wszystkie grupy zawodowe. Byli wśród nich: prawnicy, nauczyciele, duchowni, rzemieślnicy itd. Kilku z nich zostało 19 i 20 października 1939 roku ponownie aresztowanych i rozstrzelanych w publicznej egzekucji na miejscowym rynku. 9 listopada 1939 roku liczbę zakładników zwiększono do 20 osób. Między 17 a 22 listopada lista aresztowanych zmniejszyła się do 10 ludzi, jednakże w ostatnim dniu ponownie wzrosła do 20. Rozporządzenie obowiązywało w Gostyniu do 23 listopada 1939 roku.

W archiwum gostyńskiego Muzeum zachowały się odpisy list zakładników. Sporządzone przez władze okupacyjne zestawienia zawierają w kilku przypadkach wyłącznie nazwisko i adres zamieszkania zakładnika. W wielu miejscach zmieniono brzmienie imienia tak, iż trudno podać je w języku polskim. Poniżej przytoczono listy zakładników polskich w Gostyniu od 25 września do 23 listopada 1939 roku.

Pierwszymi zakładnikami, przebywającymi w areszcie od 25 do 26 września byli: Władysław Bielerzewski, Żarnowski, Tadeusz Gościński, Marian Nagler, Georg Nagler, Józef Handkowski, Bajer, Ludwik Szymański, Andrzejewski, Szczerbiński.

Od 26 do 27 września zakładnikami byli: Ryszard Miller, Stefan Nawrocki, Zbigniew Jezierski, Wichłacz, Leon Sura, Krupczyński, Gumienny, Wytykowski, Zenker, Kobzda.

Od 27 do 28 września – Julian Kochowicz, Stefan Świdurski, Roman Weiss, dr Józef Matuszewski, Jan Karpiński, Józef Gajowczyk, Henryk Hejnowicz, Heliodor Janke, Henryk Janke, Marian Król.

Od 28 do 29 września – Stefan Konieczny, Józef Ruciak, Edmund Grześkowiak, Walerian Woźny, Czesław Kluge, Ignacy Pierzynowski, Zbigniew Kamiński, Kazimierz Grzela, Jan Kil, Roch Maćkowiak.

Od 29 do 30 września – Walenty Kaniewski, Marian Żarnowski, Edward Wrzeszczyński, Franciszek Pawlicki, Feliks Słomiński, Bolesław Świdorski, Antoni Antkowiak, Witold Portalski, Ludwik Stanisławski, Stanisław Kluge.

Od 30 września do 1 października – Stanisław Drabina, Franciszek Kasprzak, Kazimierz Goryniak, Stanisław Nowak, Jan Gawroński, Kazimierz Grzelczak, Franciszek Skowronek, Marian Koliński, Mieczysław Müller, Marian Szumiński.

Od 1 do 2 października – Józef Czeplina, Jan Mader, Franciszek Szulczyk, Jan Kasprzak, Kazimierz Wilczakiewicz, Wincenty Wiernicki, Feliks Mądry, Stanisław Politowski, Marian Podgórski, Stanisław Dobroń.

Od 2 do 3 października – Tadeusz Olszewski, Erwin Radajewski, Kazimierz Kaniewski, Brunon Gburek, Stanisław Szymański, Stanisław Kobzda, Władysław Kąkolewski, Franciszek Kaczmarek, Władysław Stachowski, Roman Włodarski.

Od 3 do 4 października – Marian Brzozowski, Franciszek Piecuch, Zbigniew Jankiewicz, Józef Łagodziński, Adam Sobkowiak, Jan Kaczor, Andrzej Fechner, Szymon Mroczkiewicz, Kazimierz Peisert, Andrzej Janaszewski.

Od 4 do 5 października – Stefan Formanowicz, Czesław Gogolewski, Franciszek Przybylski, Edmund Żołądkiewicz, Leonard Janke, Wiesław Kuligowski, Antoni Szymański, Stanisław Mayer, Czesław Hasiński, Bolesław Pawlak.

Od 5 do 6 października – Czesław Skrzynecki, Jan Nowakowski, Franciszek Heyduk, Walenty Juskowiak, Józef Biernat, Ignacy Dolatowski, Stanisław Zieliński, Klemens Chojan, Franciszek Turz, Stanisław Dworniczak.

Od 6 do 7 października – Marian Grabias, Marian Benkiel, Jan Wstawski, Kazimierz Schulz, Marian Guliński, Antoni Jackowski, Lorenz Stankowski, Marcin Przyniczka, Ludwik Burdajewicz, Ludwik Jankowski.

Od 7 do 8 października – Michał Nowak, Józef Wichłacz, Stanisław Ratajczak, Sylwester Maćkowiak, Michał Wojcieszak, Franciszek Cyfert, Alfred Hoffmann, Władysław Mensfeldowski, Jan Wstawski, Stefan Kregielski.

Od 8 do 9 października – Jan Szperlik, Stanisław Mikołajczak, Czesław Przyniczka, Józef Karolczak, Leon Juskowiak, Jan Więckowiak, Ludwik Szarzyński, Jan Król, Jan Kadziszewski, Stanisław Wolny.

Od 9 do 10 października – Władysław Wojciechowski, Stanisław Jaskulski, Marcin Jakubczak, Antoni Celka, Kazimierz Nawrocki, Antoni Łaszczyński, Stefan Cyprian, Wincenty Bartkowiak, Bolesław Szymański, Michał Skrzynecki.

Od 10 do 11 października – Edward Langner, Józef Sobierajski, Antoni Wieczorek, Walenty Dworniczak, Adam Stróżyk, Jan Dalkowski, Ignacy Guliński, Stanisław Lis, Lucjan Kwarciński, Teodor Górny.

Od 11 do 12 października – Franciszek Jędrozkowiak, Józef Radczyk, Tomasz Kaczmarek, Stanisław Paul, Stanisław Lis, Józef Marciniak, Władysław Gawroński, Marian Koprowiak, L. Olejniczak, Bolesław Majchrzak.

Od 12 do 13 października – Władysław Hoffmann, Czesław Ratajczak, Kazimierz Janiszewski, Stanisław Ignaszewski, Stanisław Dańczak, Stanisław Walkowiak, Ludwik Markowiak, Jan Orłowski, Władysław Wójcik, Stanisław Fleischerowicz.

Od 13 do 14 października – Antoni Lewandowski, Wiktor Ziółek, Damazy Ceglarski, Stefan Röhrich, Walenty Szymanowski, Władysław Nowak, Stanisław Eizop, Franciszek Polaszek, Teofil Majchrzak, Ignacy Kuczma.

Od 14 do 15 października – Ludwik Olejniczak, Franciszek Karafa, Ludwik Einbacher, Tomasz Grześkowiak, Franciszek Łapa, Franciszek Nawrocki, Sylwester Duszyński, Wincenty Bartkowiak, Jan Lamenta, Roman Jankowski.

Od 15 do 16 października – Antoni Czajczyński, Franciszek Karolczak, Julian Paul, Piotr Perdon, Franciszek Woźniak, Marian Orłowski, Antoni Kosmała, Waclaw Szwedek, Leon Mayer, Aleksander Jakubowski.

Od 16 do 17 października – Franciszek Ratajczak, Franciszek Kaczmarek, Michał Pieprzycki, Stanisław Ślusarek, Florian Guliński, Ignacy Pawlak, Antoni Ignaszewski, Piotr Witkowski, Stanisław Rogalka, Stanisław Rotter.

Od 17 do 18 października – Albert Jasiński, Marcin Bryl, Stefan Jurgawka, Albert Mika, Jan Buliński, Czesław Kaniasty, Józef Jankowski, Antoni Flak, Leon Paszkier, Franciszek Kordy.

Od 18 do 19 października – Marcin Komorniczak, Jan Rataj, Grzegorz Piątkowski, Tadeusz Piątkowski, Stanisław Pawłowski, Czesław Kregielski, Roman Wechmann, Władysław Kosowicz, Roman Jaraczewski, Kalikst Jankiewicz.

Od 19 do 20 października – Franciszek Jurgawka, Jan Kuberka, Michał Marciniak, Filip Świtalski, Lorenz Fornalik, Michał Kurasiński, Józef Mielcarek, Sylwester Heyduk, Jan Heyduk, Roman Nawroczyk.

Od 20 do 21 października – Stanisław Kobusiński, Feliks Jerzykowski, Leon Romała, Stanisław Wytrzyszczak, Florian Jędrzejczak, Franciszek Grzelczyk, Bolesław Kegel, Bernard Michalak, Józef Wolny, Ludwik Wolny.

Od 21 do 22 października – Mieczysław Mońko, Stanisław Marcinkowski, Konstanty Madajewski, Jan Prałat, Jan Strzelec, Czesław Olszewski, Jan Michalski, Roman Kuliński, Bolesław Pietraszewski, Franciszek Kąkolewicz.

Od 22 do 23 października – Roman Konieczny, Michał Kołaczkowski, Franciszek Giera, Ignacy Pappelbaum, Stanisław Nowak, Stanisław Szafraniak, Stefan Witosławski, Jan Ratajczak, Władysław Sobierajski, Walenty Zieliński.

Od 23 do 24 października – Władysław Ziętek, Ignacy Stachowiak, Jan Kolendowicz, Józef Jakubowski, Władysław Regulski, Jan Konieczny, Marcin Ręczniarek, Józef Wachowiak, Jan Gorynia, Olgierd Kokociński.

Od 24 do 25 października – Marcin Pawlak, Stefan Olejniczak, Józef Cichocki, Józef Jankowski, Józef Kurzajczyk, Antoni Cichowski, Franciszek Dorsz, Bronisław Wyrwantowicz, Antoni Biedermann, Franciszek Andrzejewski.

Od 25 do 26 października – Franciszek Tatarka, Stanisław Wytykowski, Bronisław Jankowski, Jan Niedziela, Bolesław Karliński, Feliks Gałka, Franciszek Prange, Jan Ręczniarek, Leon Dutkiewicz, Władysław Nather.

Od 26 do 27 października – Józef Koterak, Michał Beczkowiak, Jan Zalesiński, Franciszek Jankowski, Franciszek Cichocki, Jan Szymanowski, Stefan Adamski, Stanisław Matuszak, Andrzej Olejnik, Marian Dutka.

Od 27 do 28 października – Aleksander Ziemkowski, Władysław Biedermann, Bruno Kamiński, Franciszek Wechmann, Jan Juskowiak, Ignacy Kasperkowiak, Stefan Kowalski, Edmund Gliszczyński, Adam Pospieszyński, Alfred Trafankowski.

Od 28 do 29 października – Stanisław Śmigielski, Edward Dolata, Antoni Kobusiński, Józef Statkiewicz, Kalikst Eitner, Kazimierz Zimny, Marcin Kaźmierczak, Stanisław Nowak, Jan Cebulski, Roman Chudy.

Od 29 do 30 października – Waclaw Szymański, Jan Kasperkowiak, Stefan Glinka, Wiktor Kowalski, Michał Przybylski, Czesław Urbaniak, Franciszek Hübner, Franciszek Majewski, Leon Miś, Antoni Wytrzyaszczak.

Od 30 do 31 października – Kazimierz Mayer, Czesław Pietraszewski, Stanisław Pospieszyński, Zygmunt Lamenta, Antoni Kubica, Stanisław Zieliński, A. Grunt, Kazimierz Cyprian, Franciszek Gendra, Marcin Czerniak.

Od 31 października do 1 listopada – Stefan Krystkowiak, Jan Horowski, Waclaw Słomczyński, Edmund Żarnowski, Bolesław Jankowiak, Stefan Wytykowski, Roman Kaczor, Stanisław Biedermann, Bolesław Grabarski, Stanisław Smektała.

Od 1 do 2 listopada – Jan Goszczyński, Edmund Grabarski, Jan Gorwa, Feliks Walda, Jan Bujak, Józef Kapała, Jan Burzyński, Feliks Eitner, Kazimierz Guliński, Antoni Ślusarczyk.

Od 2 do 3 listopada – Andrzej Podolski, Stanisław Tomczak, Józef Jazdończyk, Jan Wujczak, Edward Wichliński, Bolesław Kociubski, Walenty Kąkolewicz, Jan Leśniak, Eugeniusz Zieliński, Franciszek Burzyński.

Od 3 do 4 listopada – Feliks Hendzelek, Jan Musielak, Józef Klupś, Władysław Lektarski, Leon Wichliński, Zbigniew Lewandowski, Sylwester Kręgielczak, Franciszek Haberski, Władysław Teodorczyk, Józef Chrupek.

Od 4 do 5 listopada – Bronisław Teodorczyk, Florian Andrzejewski, Antoni Karolewicz, Ludwik Michałowicz, Michał Berger, Leon Biedermann, Feliks Burdajewicz, Franciszek Baryga, Antoni Berger, Roman Adamski.

Od 5 do 6 listopada – Jan Haberski, Ludwik Teodorczyk, Michał Karolewicz, Stanisław Nowak, Tadeusz Tomaszewski, Ignacy Marcinkowski, Ludwik Grzelczak, Jan Adamek, Leon Basiński, Ignacy Ratajczak.

Od 6 do 7 listopada – Antoni Tomczak, Ignacy Karolewicz, Stanisław Naskrent, Tadeusz Konieczny, Stanisław Ratajczak, Antoni Muszyński, Józef Banaszyński, Władysław Frąckowiak, Jan Antkowiak, Antoni Bryl.

Od 7 do 8 listopada – Waclaw Kowalski, Karolewicz, Stanisław Zalewski, Jan Juskowiak, Waclaw Leśniak, Wincenty Bzdęga, Józef Krawczyński, Jan Maćkowiak, Władysław Draheim, Edward Walkowiak.

Od 8 do 9 listopada – Jan Juskowiak, Bolesław Konieczny, Marian Glapka, Edmund Stankowski, Jan Walkowiak, Leon Grzempowski, Roman Berger, Tadeusz Kościelniak, Czesław Nowak, Józef Galusiński.

Od 9 do 10 listopada – Ludwik Nowak, Marian Glapka, Bronisław Radajewski, Wacław Szymański, Stanisław Grzempowski, Andrzej Fechner, Kazimierz Dopierała, Ignacy Jankowiak, Stanisław Tomczak, Franciszek Cierpiszewski, Stanisław Walkowiak, Józef Kosmala, Feliks Skrzypczak, Michał Karolewicz, Franciszek Kotecki, Czesław Grajczyk, Jan Dunal, Stefan Tefelski, P. Fiebig, Jan Ratajczak.

Od 10 do 11 listopada – Franciszek Andrzejewski, Józef Marcinkowski, Jan Pękacki, Kazimierz Mięśowicz, Ludwik Sworowski, Józef Zieliński, Czesław Gomółka, Jan Michalak, Józef Gaiński, Franciszek Sobierajski, Ignacy Trybuś, Piotr Przybyliński, Tomasz Komorowicz, Stefan Ossowski, Michał Ruta, Stanisław Zimny, Franciszek Mikołajczak, Stefan Dutka, Jan Rączka, Kazimierz Kąkolewicz.

Od 11 do 12 listopada – Teofil Buda, Stanisław Mazurek, Henryk Markowiak, Franciszek Taluna, Jan Nowak, Jan Frąckowiak, Stefan Bocheński, Seweryn Komosiński, Michał Grzempowski, Stanisław Adamczak, Stefan Adamczak, Feliks Bocheński, Jan Ziemiński, Antoni Fiebig, Marcin Kaczmarek, Roman Szczygalski, Jan Górny, Jan Draczyk, Stanisław Wasielewski, Stanisław Konieczny.

Od 12 do 13 listopada – Stanisław Kaźmierczak, Franciszek Woitschek, Stanisław Zieliński, Franciszek Teodorczyk, Józef Sowiński, Stanisław Gronowski, Stanisław Domachowski, Stefan Olejniczak, Gustaw Świdorski, Władysław Galusiński, Józef Nawrocki, Albert Gierczyk, Antoni Nawrocki, Tomasz Stachowiak, Piotr Gorwa, Marian Guliński, Antoni Łasicki, Tomasz Flak, Jan Flak, Franciszek Nawrocki.

Od 13 do 14 listopada (w tych dniach zakładnikami było 16 osób) – Stanisław Burzyński, Michał Fiałkowski, Kazimierz Hasiński, Edward Krzyżyński, Adam Gościniak, Tadeusz Roszkiewicz, Kazimierz Gaiński, Władysław Karolewicz, Edmund Gorynia, Tadeusz Filipiak, Stanisław Drewniak, Zbigniew Wojciechowski, Michał Łapawa, Feliks Nawrocki, Jan Wojtkowiak, Władysław Draheim.

Od 14 do 15 listopada – Jan Walkowiak, Franciszek Wach, Stanisław Dziedzic, Marian Marciniak, Józef Leśniak, Antoni Zeifert, Jan Wegnerowicz, Antoni Wąchalski, Kazimierz Dajewski, Kazimierz Andrzejewski, Brunon Grzymisławski, Marian Koprowiak, Maksymilian Konieczny, Marcin Kaja, Seweryn Jarecki, Marian Müller, Józef Żajkiewicz, Kazimierz Krawiec, Zdzisław Bobkiewicz, Marian Zborowski.

Od 15 do 16 listopada – Jan Frąckowiak, Stanisław Łasicki, Zygmunt Dagielski, Wacław Mucha, Stanisław Kordus, Edward Jurgawka, Ignacy Mielcarski, Piotr Polaszek, Antoni Żychlewicz, Jan Żychlewicz, Marcin Polniak, Stanisław Tomaczek, Stanisław Dutkiewicz, Józef Kałucki, Stanisław Mikołajczak, Stanisław Naskrent, Stanisław Sołtysiak, Adam Jankowiak, Jan Kaczmarek, Franciszek Kordy.

Od 16 do 17 listopada – Józef Cichocki, Jan Kucharski, Józef Zaremba, Władysław Dajewski, Stefan Marciniak, Jan Karolewicz, Józef Tomczak, Feliks Grzempowski, Edward Wagner, Ignacy Baranowski, Stefan Dziubała, Bolesław Mucha, Leon Perczak, Antoni Keller, Józef Świtalski, Stanisław Mielcarek, Stanisław Majewski, Franciszek Grześkowiak, Antoni Nowak, Wojciech Włodarczyk.

Od 17 do 18 listopada – Leonard Stryczyński, Czesław Kaczmarek, Kazimierz Skorczak, Marian Gorwa, Feliks Sobkowiak, Jan Tomczak, Władysław Tomczak, Alfons Andrzejewski, Józef Musielak, Kazimierz Skrzypczak.

Od 18 do 19 listopada – Wacław Guliński, Ignacy Polerowicz, Jan Fiebig, Henryk Klupś, Józef Marciniak, Stefan Marciniak, Józef Marciniak, Aleksander Zielichowski, Leon Grabarski, Zbigniew Krupczyński.

Od 19 do 20 listopada – Maksymilian Loos, Jan Gorwa, Ignacy Leśniarek, Leon Nowacki, Michał Polerowicz, Józef Migdałski, Józef Statkiewicz, Wichłacz, Michał Wichłacz, Józef Szopy.

Od 20 do 21 listopada – Ignacy Guliński, Feliks Majewski, Marcin Zieliński, Bolesław Głowacki, Marian Szymkowiak, Kazimierz Goryniak, Jan Hotłaś, Antoni Mikołajczyk, Wiktor Kłopotki, Jan Rataj.

Od 21 do 22 listopada – Marian Stranz, Walenty Schäfer, Kazimierz Dworcak, Stefan Płończak, Stefan Dopierała, Antoni Wolny, Stanisław Bielerzewski, Stanisław Wachowiak, Józef Zenker, Henryk Mączka.

Od 22 do 23 listopada – Feliks Pasikowski, Stefan Nowaczyk, Antoni Matuszewski, Marian Grabias, Wiktor Tyrzyk, Kazimierz Zimny, Władysław Wytykowski, Kazimierz Grzela, Jan Andrzejewski, Stanisław Hensel, Tadeusz Żarnowski, Antoni Ślusarek, Stanisław Wolny, Franciszek Dziezic, Franciszek Wawrzyniak, Antoni Prusiewicz, Stanisław Prusiewicz, Marian Bogusz, Augustyn Zgama, Walenty Raś.

Jak łatwo zauważyć kilka osób występuje wiele razy. Nie znamy powodów, dla których część zakładników była powtórnie aresztowana. Nie wiemy też, w jaki sposób sporządzano listy. Czy były to zestawienia przygotowywane przez władze okupacyjne, Niemców zamieszkujących Gostyń, czy też Polacy sami musieli je sporządzać? O ile w pierwszych dniach obowiązywania rozporządzenia przy doborze zakładników kierowano się zapewne miejscem stałego ich zameldowania, o tyle później osoby z tego samego dnia zamieszkiwały różne zakątki miasta.